

Kunnskapsdepartementet
V/ Politisk ledelse

Oslo, 18. desember 2020

Innspill til statsbudsjett 2022

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) vil med dette gi innspill om tilskudd til studieforbund og Vofo i statsbudsjettet for 2021. Innspillet retter seg til statsbudsjettets kap 228, kap 254 post 70, Kap 257 post 70, Kap 240 post 60 og Kap 291 post 71. Innspillet har som formål å vise hvordan tilskuddene til våre organisasjoner kan utvikles for å gjøre oss i best mulig stand til å møte forventningene til vårt arbeid.

Vofo ber om følgende prioriteringer i statsbudsjettet 2022:

1. En styrking av statsbudsjettets Kap. 254 Post 70. Vofo ber om at tilskuddet økes med 10 millioner kr.
2. At studieforbundene som ideelle kompetansepolitisk aktører styrkes og synliggjøres som samarbeidspartnere for statlige etater, fylkeskommuner og kommuner.
3. En styrking og videreutvikling av Kompetanseprogrammet Kap. 257, post 70
4. At statsbudsjettets Kap. 240 Post 60 økes i tråd med opptrappingsplanen for fagskolene og at andelen ideelle aktører styrkes.
5. En styrking av retten til videregående opplæring
6. Stryking av Statsbudsjettet Kap 228, tilskudd til friskoler
7. Styrking Kap 291, post 71. Integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner
8. Prosjektmidler til oppfølging av Kompetansepolitisk strategi og kompetansepolitisk råd
9. At 500 000 kr bevilges til et signalarrangement om opplæringsens betydning for samfunns- og arbeidslivet i forbindelse med Frivillighetens år 2022.

Argumentasjon og begrunnelse:

1. Kap 254, Post 70 Tilskudd til studieforbund

Studieforbundenes virksomhet drives etter formålet i voksenopplæringsloven om å fremme livslang læring ved å legge til rette for organiserte læringsaktiviteter ved siden av det formelle utdanningssystemet.

Studieforbundene godkjent av Kunnskapsdepartementet har en tydelig profil og satsning innenfor etter- og videreutdanning. Studieforbundene har god innsikt i læringsformer for voksne og voksnes kompetansebehov. Deres erfaring med å tilrettelegge for fleksible opplæringstilbud i hele landet er et viktig tilskudd til både nasjonal og regional kompetansepolitikk.

Et viktig rammevilkår for studieforbundenes kurstilbud er tilskuddet som gis over statsbudsjettet. Vi ber om at man følger opp ambisjonen om å styrke studieforbundene med bevilgninger som gir rom for å styrke dere rolle som arbeidslivets kompetansepartner og legge til rette for fornyelse, vekst og rekruttering. Styrking av studieforbundene vil være et viktig bidrag til at flere deltar i livslang læring,

og til at arbeidstakere og profesjonsorganisasjonene får tilbud om nødvendig etter- og videreutdanning i tråd med kompetansereformen. Vi ber derfor om at tilskuddet til studieforbund godkjent av Kunnskapsdepartementet økes med 10 millioner for 2022.

2. Styrking og synliggjøring av studieforbundene som Kompetansepolitisk aktør

Det er behov for å styrke og synliggjøre studieforbundene som kompetansepolitisk aktører regionalt og nasjonalt, og legge til rette for bedre samarbeid mellom ideelle leverandører av utdanning og statlige etater, fylkeskommuner og kommuner. Skal studieforbundene levere flere kompetansepolitisk målsetninger, er det behov for å tydeliggjøre dette i departementenes tildelingsbrev.

Vi ber om at Kunnskapsdepartementet ser ulike godkjenningsordninger i sammenheng. Studieforbundene er godkjent etter Voksenopplæringsloven. Vi mener denne godkjenningen bør ligge til grunn for også å kunne være tilskuddsmottaker innenfor andre ordninger. Dette har vi eksempel på i dag, der to studieforbund er godkjent etter fagskoleloven. Studieforbundene kan også søke på tilskudd fra kompetansepluss-ordningene og bransjeprogrammene. Det at studieforbundene er godkjent etter voksenopplæringsloven bør kvalifisere for andre typer leveranser inn i kompetansepolitikken, for eksempel på integreringsområdet, yrkesnorsk, teori til fagprøven og bedriftsintern opplæring, og fleksible videreutdanningstilbud.

Vi ber derfor om at studieforbund nevnes som kompetansetilbydere, mulige tilskuddsmottakere og samarbeidspartnere i tildelingsbrev til fylkeskommune, kommune, Kompetanse Norge, Universiteter og høyskoler, NAV og IMDI mv.

3. Kompetanseprogrammet.

Voksenopplæringsforbundet ber om at man styrker kompetanseprogrammene i statsbudsjettet for 2022. Vi støtter endringene ved å legge flere tilskuddsordninger inn under Kompetanseprogrammet. Vi mener dette er et riktig grep for å se de ulike tilskuddsordningene i sammenheng.

Tilskudd til fleksible videreutdanningstilbud

Vofo mener det bør tilrettelegges og oppfordres til kortere og fleksible kompetansehevende tiltak for alle arbeidstakere. Studieforbundene har lang erfaring med å tilpasse og skreddersy ulike program for kompetanseheving som dekker alt fra enkeltstående kursdager/-kvelder, til opplærings- og veiledningsprosjekter som går over lengre tid. Sentralt i opplæringen er at innholdet knyttes opp mot deltakernes egen arbeidshverdag og er tilpasset arbeidsgiveres behov.

Flere fagforeninger og profesjonsorganisasjoner driver med faglige etterutdanning med bistand og tilskudd fra studieforbund. Etterutdanningstilbudene bidrar til nødvendig faglig oppdatering for å kunne imøtekomme nye kompetansebehov. Som EVU-aktører kan studieforbundene og deres medlemmer raskt oppdatere og tilpasse seg skiftende behov for faglig utvikling. Der hvor videreutdanninger har formelle systemkrav som kan føre til at innholdet blir utdatert før tilbudet kan iverksettes, kan det faglige innholdet i etterutdanningskurs bli utviklet og oppdatert raskere. Vi ber derfor om at denne ordningen også bør omfatte etterutdanning, og at studieforbund inkluderes som aktører som kan søke på ordningen.

Kompetansepluss

Kompetansepluss arbeid og frivillighet er et viktig verktøy for å styrke de med svake grunnleggende ferdigheter, og bør styrkes. Kompetansepluss frivillighet bør bli et like viktig virkemiddel for oppæring og kompetanse innenfor områder som integrering, inkludering, språk, deltagelse og kulturarv mv. Potensialet for å bruke kompetansepluss frivillighet til å oppnå målsettinger knyttet til disse områdene er stort. Kunnskapsdepartementet bør nå i lys av to-delingen av studieforbundsordningen,

og i samarbeid med Kompetanse Norge og Kulturdepartementet, gjøre kompetansepluss frivillighet til et kraftfullt virkemiddel med like store rammer som kompetansepluss.

Vi har erfaring med at en del kompetanseplusskurs måtte avlyses under koronakrisen fordi deltakerne ikke hadde forutsetning til å delta digitalt. Vi mener det derfor er viktig at tildelingskriteriene favner digital kompetanse, og at midlene til kompetansepluss økes.

Bransjeprogrammene

Vofo støtter intensjonene i regjeringens satsning på bransjeprogram, dette er et viktig tiltak i disse sektorene og ikke minst for fagskolenes bidrag i EVU. Da regjeringen 3. april utvidet bransjeprogrammer for å støtte næringer som er hardt rammet av koronakrisa, var studieforbundene AOF Norge og Folkeuniversitetet raskt i gang med kurstilbud. Deres raske respons viser styrken studieforbundene har med fleksibilitet, nettverk og landsdekkende organisasjon.

Vofo ber om videreutvikling og videreføring av bransjeprogrammene.

4. Statsbudsjettets Kap. 240 Post 60: Tilskudd til fagskoler.

Arbeidslivet har et stort behov for flere med høyere yrkesfaglig utdanning. Vofo mener derfor at det er behov for å øke antallet studieplasser for å møte arbeidslivets behov og regjeringens ambisjoner for fagskolene. Vofo ber om departemente følge opp opptrappingsplanen med 1000 nye studieplasser årlig over fem år.

Studieforbund eier og driver fagskoler, og utdanner nær halvparten av alle fagskolestudenter i helse- og oppvekstfag. Dette er en fagkompetanse som helsesektoren etterspør, spesielt innenfor kommunehelsetjenesten. Opplæringstilbudet imøtekommer utdanningsbehov bl.a. hos kvinner og innvandrere i en sektor der et stort antall ansatte har lav formell kompetanse. I fremtiden vil vi mangle arbeidskraft med yrkesfaglig utdanning. Behovet for helse-, pleie- og omsorgsutdannede øker spesielt mye.

De ideelle fagskolene i regi av studieforbund kan raskt etablere nye behovsrettede fagutdanninger. Vi har flere eksempler på at fagskoler organisert som studieforbund har etablert desentraliserte fagskoletilbud der folk bor. Eksempelvis har Studieforbundet AOF i 2020 startet fagskole i Hamar, Kragerø og Larvik. Dette er blant annet fagskoletilbud rettet mot barnehagepersonell som jobber med barn med spesielle behov, og omsorgsfag innenfor demensomsorg, og miljøarbeid rettet mot mennesker med funksjonsnedsettelse. Vofo erfarer at studieplasser som de offentlige fagskolene ikke klarer å fylle, tildeles fagskoler organisert som studieforbund. Dette er bra da studieforbundenes fagskoler har tett samarbeid med arbeidslivet og et nettverk som bidrar til at klasser fylles og utdanningen blir gjennomført. Likevel skulle vi gjerne sett at fylkeskommunen har større bevissthet om studieforbundenes fagskoletilbud og at representanter fra ideelle fagskoler blir inkludert i dialog, kompetansefora og nettverk koordinert av fylkeskommune og statsforvalter.

Vofo foreslår følgende tiltak for å styrke ideelle aktører:

- Etablering av en samarbeidsavtale mellom Regjeringen, KS og Voksenopplæringsforbundet om leveranser av fagskoletilbud. Samarbeidsavtalen bør ha som ambisjon å synliggjøre og styrke ideelle fagskolars rolle, og bidra til god dialog mellom partene.
- At studieforbundene som ideelle fagskoler nevnes i tildelingsbrev til fylkeskommune

5. Styrking av retten til videregående opplæring

Rask og til dels uforutsigbar utvikling i samfunnet fører til behov for kontinuerlig kompetansepåfyll og omskolering, og flere voksne søker seg til videregående yrkesfaglig opplæring selv om de tidligere har fullført videregående opplæring i en eller annen form. Vofo mener at innføring av voksnes rett til å ta

flere fagbrev vil være et viktig tiltak for å imøtekomme fremtidens kompetanseutfordringer, og for å redusere frafall i arbeidslivet som følge av nye behov.

I forbindelse med ny stortingsmelding for videregående utdanning som skal legges fram våren 2021, må det komme en helhetlig gjennomgang av voksnes tilgang på videregående utdanning slik at unødvendige, byråkratiske hindringer ikke står i veien for gode muligheter for videreutdanning og omskolering. Det må synliggjøres at studieforbund kan være en del av løsningen for å bistå det offentlige i at flere voksne skal kunne ta et fagbrev både de med og de uten studie- og yrkeskompetanse. Endringer for de voksne må da følges opp med finansiering over statsbudsjettet for 2022.

6. Stryking av Statsbudsjettet Kap 228, Tilskudd til friskoler

Mange frivillige organisasjoner, medlemmer av studieforbund og ett studieforbund eier friskoler. Disse er godkjent etter friskoleloven og gir tilbud om videregående opplæring. Noen av skolene er godkjente for å ta inn voksne elever, også voksne uten rett. Disse skolene er særlig viktige for små verneverdige fag hvor det offentlige ikke har tilbud. Eksempelvis eier Studieforbundet kultur og tradisjon Hjerleid Handverssskole som har landets eneste tilbud innenfor flere små tradisjonshåndverksfag. Fag som er sentrale for framtidig bevaring av vår nasjonale kulturarv og som er etterspurt i i deler av arbeidslivet.

Det er en stor utfordring at finansieringen av voksne uten rett bare gir deltidstilskudd, selv om den voksne eleven opptar en skoleplass. Skoler som tilbyr yrkesfag med store krav til tilgang på verktøy og utstyr har begrenset mulighet til å fylle klassene og har en særlig stor utfordring.

Vofo ber derfor om at departementet legger til rette for disse friskolene, slik at de kan gi et fullverdig, forsvarlig og forutsigbart tilbud også for voksne elever uten rett til videregående opplæring.

7. Statsbudsjettet kap 291, Post 71 Tilskot til integreringsarbeid i regi av sivilsamfunn og frivillige organisasjoner

Vi ber om en økning i statsbudsjettet for integreringsarbeid i 2022. Vi ser at studieforbundene på flere områder har godt samarbeid med flere lokale lag og foreninger om gode opplæringstiltak som bør styrkes fremover. Dette er gode arenaer for læring og inkludering i det norske samfunnet.

Vi ber om at man viderefører øremerkingen til norskopplæring for voksne innvandrere uten rett, f.eks. EØS- innvandrere. Studieforbundene er et svært effektivt virkemiddel for å bidra til bedre integrering. Fafo rapporten *Norskkompetanse blant arbeidstakere født i utlandet* viser at det er stort behov for norskopplæring, blant annet innen helse, bygg og akademia. Vi erfarer at offentlig finansiering av norskopplæring gir betydelig flere deltakere enn egenfinansierte kurs, og at dette er effektivt for å motvirke utenforskap og få flere innvandrere inn i arbeidslivet.

8. Prosjektmidler til oppfølging av Kompetansepolitisk strategi og kompetansepolitisk råd

Vi ber om at Kunnskapsdepartementet setter av midler til prosjekter i oppfølgingen av kompetansepolitisk strategi og kompetansepolitisk råd. Vofo mener det er stort potensialet i å tilrettelegge for flere prosjekter og at man bør stimulere til samarbeid mellom partene i kompetansepolitisk råd.

9. Frivillighetens år

2022 er Frivillighetens år. Dette er forankret i Frivillighetsmeldingen fra desember 2018. Året skal sette fokus på frivilligheten som en hjørnestein i den norske samfunnsmodellen og vise frem aktiviteten som skjer på frivillig basis i lokalsamfunn i hele landet.

Voksenopplæring er en viktig del av frivillig sektors virke, og en forutsetning for en velfungerende og kompetent frivillighet. Vofo er med i ressursgruppa i Frivillighetens år og er opptatt av å synliggjøre mangfoldet av kurs som skjer i regi av studieforbund. Vofo ønsker å bruke frivillighetens år på å løfte opplæringens betydning for samfunns- og arbeidslivet, og studieforbundenes bidrag til å oppfylle kompetansepoltiske mål i privat, offentlig og frivillig sektor, jf. også målene i intensjonsavtalen om arbeidslivsrelevans.

Vofo ber derfor om at det bevilges 500 000 kroner til et signalarrangement i tråd med ovennevnte tema på FNs internasjonale dag for utdanning 24. januar 2022 gfi Frivillighetens år 2022.

Vi stiller gjerne til et møte for å utdype innspillet nærmere.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Hege Irene Fossum
Styreleder

Rune Foshaug
Generalsekretær